

Dr. Albinca Pesek

Križ, kraž, Matijaž

Slovenski ljudski godci z otroki za otroke

knjigarna.com

Dr. Albinca Pesek
KRIŽ, KRAŽ, MATIJAŽ
Slovenski ljudski godci z otroki za otroke

Izbrala in uredila: dr. Albinca Pesek

Jezikovni pregled: Andreja Blažič Klemenc

Notografije: Marjan Šijanec

Ilustracije: Mojca Sekulič Fo

Priprava in obdelava glasbenega gradiva, miksanje ter mastering: Zvonko Tepeš in Studio Parametrik d. o. o.,
Prešnica/Marino Kranjac in Gorast Radojevič

Producenta: dr. Albinca Pesek in Zvonko Tepeš

Direktor produkcije: Klemen Fedran

Izdala in založila: Založba Rokus Klett, d. o. o.

Za založbo: Maruša Kmet

Oblikovanje naslovnice: Aleš Pučnik

Prelom: Miha Jarm

Oblikovni pregled: Grega Inkret

Tisk: Gorenjski tisk storitve d. o. o.

1. izdaja

Naklada: 1.500 izvodov

knjigarna.com
Vse knjige in dodatna gradiva Založbe Rokus Klett
dobite tudi na naslovu www.knjigarna.com

© Založba Rokus Klett, d. o. o. (2011). Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika so prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu in postopku, kot tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranitev v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih od 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

Založba Rokus Klett, d. o. o.
Stegne 9 b, 1000 Ljubljana
telefon: 01 513 46 00
telefaks: 01 513 46 99
e-naslov: rokus@rokus-klett.si
www.rokus-klett.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

784.4(497.4)

KRIŽ kraž Matijaž [Glasbeni tisk] : slovenski ljudski godci z otroki za otroke / izbrala in uredila Albinca Pesek ; ilustracije Mojca Sekulič Fo. - 1. izd. - Ljubljana : Rokus Klett, 2011

ISMN 979-0-709006-69-4
1. Pesek, Albinca
258190592

IZVAJALCI

Belokranjske ljudske:

Otroški pevski zbor OŠ Podzemelj, učenke OŠ Metlika in dijakinji Gimnazije Črnomelj, zborovodkinja Barica Flajnik Koželj

Inštrumentalne spremljave: Tamburaška skupina Metliške folklorne skupine (MFS) Ivan Navratil (Maja Jelerčič, Jaka Križ, Tanja Križ, Stane Križ, Damjan Sever, Jože Režek, Mateja Simonič, Mladen Vergot; vodja Stane Križ)

Dolenjske ljudske:

Otroški pevski zbor OŠ Mirna, zborovodkinja Margareta Megi Sotlar

Inštrumentalne spremljave: Peter Napret, Oskar Stopar, Anamarija Šimičič, Anita Veršec

Gorenjske ljudske:

Šolski pevski zbori OŠ Križe, zborovodkinja Simona Kralj

Inštrumentalne spremljave: Robert Bone, Matej Meglič, Jan Ulčnik, Nataša Udir

Istrske ljudske:

Otroška vokalno-inštrumentalna skupina Zingelci, mentor Marino Kranjac

Otroški pevski zbor OŠ Dekani, mentorica Slavica Kleibencetel

Inštrumentalne spremljave: Marino Kranjac

Koroške ljudske:

Zborček Glasbenega Diredaja, zborovodkinja Maja Ocepek

Inštrumentalne spremljave: Skupina ljudskih godcev Zimski kosci (Blaž Pavlinec, Rok Pavlinec, Davorin Šeruga, Drago Šeruga), Gregor Kragelnik, Klemen Rošar, Dušan Štriker

Notranjske ljudske:

Otroški pevski zbor OŠ Pivka, zborovodkinja Damjana Morel

Otroški pevski zbor Glasbene šole Postojna, zborovodkinja Karmen Širca Costantini

Inštrumentalne spremljave: Janez Dovč in Boštjan Gombač

Prekmurske ljudske:

Otroška vokalna skupina OŠ Bogojina, zborovodkinja Valerija Šömen

Solistka pri pesmi *Mi grlica v detelci spejvle* je Lota Smodiš.

Inštrumentalne spremljave: Mihael Legen, Alen Pivar, Anja Sraka, Rok Sraka, Živa Vigali

Štajerske ljudske:

Otroški pevski zbor OŠ Sveti Tomaž, zborovodkinja Monika Kelenc

Inštrumentalne spremljave: Primož Kelenc, Stanislav Kelenc, Nastja Belec, Karmen Majcen

Otroški pevski zbor OŠ Ljudski vrt Ptuj, zborovodkinja Jerneja Bombek

Inštrumentalne spremljave: Damijan Dvoršak, Aleksander Šijanec, Natalija Šijanec

Knjigarna.com

knjigarna.com

KAZALO

str.

PP¹

IP²

1.	Notranjska ljudska <i>Stoji, stoji tu mejstu Luož</i>	8	1	21
2.	Štajerska ljudska <i>Didl, didl, dasa</i>	10	2	22
3.	Belokranjska ljudska <i>Križ, kraž, Matijaž</i>	12	3	23
4.	Gorenjska ljudska <i>Ti, Tinček, le stopi!</i>	14	4	24
5.	Istrska ljudska <i>Šak, šak je delala</i>	16	5	25
6.	Koroška ljudska <i>Po cesti prihaja popotnik</i>	18	6	26
7.	Dolenjska ljudska <i>Lepšega tiča ni, kot je petjela</i>	20	7	27
8.	Gorenjska ljudska <i>Štajriš</i>	22	8	28
9.	Notranjska ljudska <i>Dober večer, hišna mati</i>	24	9	29
10.	Dolenjska ljudska <i>Vsaki potok teče</i>	26	10	30
11.	Belokranjska ljudska <i>Carska je kasa okradena</i>	28	11	31
12.	Prekmurska ljudska <i>Mi grlica v detelci spejvle</i>	30	12	32
13.	Gorenjska ljudska <i>Jes bom pa na Dunaj rajžou</i>	32	13	33
14.	Notranjska ljudska <i>Le dol se usedi, kaj boš stal</i>	34	14	34
15.	Koroška ljudska <i>So šli po cesti</i>	36	15	35
16.	Istrska ljudska <i>Šete paši</i>	38	16	36
17.	Dolenjska ljudska <i>So tičice zbrane</i>	40	17	37
18.	Belokranjska ljudska <i>Lipa moja gora zelena</i>	42	18	38
19.	Istrska ljudska <i>U Socerbu so štenjaki</i>	44	19	39
20.	Štajerska ljudska <i>Mož poseje repo</i>	46	20	40

1 Zaporedna številka posnetka pesmi na zgoščenki

2 Zaporedna številka instrumentalne podlage za samostojno petje

Dragi otroci,

z največjim veseljem vam predstavljam tri nove pesmarice in zgoščenke s skupnim naslovom *Slovenski ljudski godci z otroki za otroke*, ki vas bodo zagotovo pritegnile k prepevanju slovenskih ljudskih pesmi. Zakaj? Ker so v njih enostavne, izjemno melodične, ritmično razgibane in vedre pesmi, ki se jih boste naučili ob petju svojih vrstnikov iz različnih koncev Slovenije.

Otroški pevski zbori in solisti ter slovenski ljudski godci so se prijazno odzvali vabilu za snemanje pesmi, ki so jih v preteklosti izvajali otroci in tudi odrasli, da vam z barvitostjo narečja iz svojega kraja in z ljudskim zvočnim mozaikom predstavijo manj znane, a resnično lepe ljudske pesmi iz svojega okolja. Čeprav večina sodelujočih še ni imela nobenih izkušenj s snemanjem, so se prav vsi potrudili po svojih najboljših močeh. Zavedali so se namreč, da vam bodo njihove izvedbe približale ljudsko glasbeno govorico ter vas navdušile za petje skupaj z njimi. Poseben izziv predstavljajo instrumentalne podlage, ki so jih ljudski godci posneli posebej za samostojno petje. Tako boste lahko za svoje petje »najeli« godčevsko skupino, ki bo obogatila vaše samostojno petje ali petje v manjših in večjih skupinah.

Ko sem se pred začetkom nastajanja teh pesmaric in zgoščenk pogovarjala z učitelji in učiteljicami, so mnogi zmajevali z glavo, saj niso bili prepričani, da bodo slovenske ljudske pesmi lahko navdušile njihove mlade pevce. Ko pa so začeli z vajami, so ugotovili, da melodije in ritmi večinoma manj znanih pesmi vedno bolj razveseljujejo njihove učence. Ko pa so se pridružili še ljudski godci, je bilo veselje do petja zares veliko. Kar niso in niso hoteli nehati. Kako lepo zveni petje ob spremljavi ljudskih glasbil večjih godcev se prepričajte tudi sami. S pomočjo prvega dela zgoščenke se lahko naučite petja posameznih pesmi skupaj s pevci in godci. V drugem delu pa, kot sem že omenila, zapojte samostojno ob spremljavi glasbil.

Prepričana sem, da bo odslej petje slovenskih ljudskih pesmi vaša vsakdanja dejavnost. Morda boste v svojih krajih odkrili še nepoznane pesmi in jih posneli. Morda boste našli ljudske godce in jih povabili k skupnemu muziciranju. Morda se boste sami lotili učenja ljudskih glasbil in se vključili v godčevsko skupino. Morda boste v prihodnosti sami sestavili pesmarico in posneli svoje glasbene dosežke ter tako prispevali svoj delež k zelo pomembnemu ohranjanju slovenske ljudske glasbene dediščine.

Želim vam veliko radosti in veselja ob poslušanju in petju,

Vaša Albinca Pesek

Dragi starši, učitelji in vzgojitelji,

pred vami so tri nove pesmarice in zgoščenke z naslovi *Palček šlapka na gostijo*, *Križ, kraž, Matijaž* in *Mravla k mlini pelala* s šestdesetimi ljudskimi pesmimi, v vsaki po dvajset, ter s šestdesetimi inštrumentalnimi podlagami za samostojno petje. Namenjene so otrokom, ki so se na svoji komaj začetni življenjski poti znašli v obilici različnih glasbenih stilov in zvrsti, pa tudi tistim nadebudnim šolarjem, ki že veselo prepevajo v šolskih klopeh.

Morda se boste vprašali, zakaj spet nove pesmarice in posnetki slovenskih ljudskih pesmi. Iz slovenske ljudske glasbene zakladnice smo namreč poiskali večinoma manj razširjene in tudi še neznane zvočne bisere, ki bodo zagotovo navdušili tako otroke kot odrasle.

Posebnost in novost posnetkov je sodelovanje otroških pevskih zborov, skupin in posameznikov z ljudskimi godci. Nastala je bogata zvočna slika, ki se lahko postavi ob rob agresivnemu glasbenemu trgu in ki ustreza estetskim, ekološkim in glasbeno-terapevtskim kriterijem. Pomeni most k izvorni domači ljudski glasbi, ki je prav tako kot življenje posameznika in človeštva, podvržena nenehnim spremembam. Vsaka generacija odloča o ohranjanju posameznih sestavin, ki kot dediščina preteklega obdobja in značilnost ožjega in širšega geografskega okolja nadaljuje življenje v spremenjenem kontekstu. »Izročilo je pojav, ki se mora prilagajati, če hoče živeti. Značilnost izročila ni stalnost, marveč prilagodljivost. Njegova ohranitev je odvisna od njegovega razvoja in ne od njegove ustalitve. Izročilo, ki teži k ustalitvi, teži k smrti«, trdi Albert Marinus, belgijski raziskovalec ljudske dediščine, ki ga priznana slovenska etnomuzikologinja dr. Zmaga Kumer citira v svoji knjigi *Etnomuzikologija*.

Posnetki so večinoma nastali na terenu – v šolskih prostorih in v kulturnih domovih. Na vabilo za sodelovanje so se odzvali otroški pevski zbori iz osmih slovenskih pokrajin, ki ob spremljavi ljudskih godcev prepevajo v domačem narečju. Velika vrednost tovrstnega izvajanja je med drugim barvitost posameznih narečij, ki jih lahko slišimo v izvorni inačici.

Poleg vokalno-inštrumentalnih izvedb so ljudski godci posneli tudi inštrumentalne podlage za samostojno petje, ki bodo otroke in starejše nedvomno pritegnile k petju skupaj z njimi.

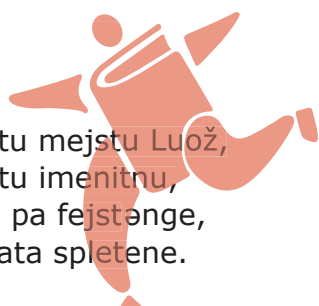
Dejstvo je, da ima vsaka kultura svoje korenine in da tudi današnja glasba raste iz teh korenin. Spremembe v načinu življenja narekujejo tudi spremembe v sprejemanju ljudskega glasbenega izročila. Sodelujoči pevci – otroci in ljudski godci s svojo živostjo, ljubkostjo in optimizmom po eni strani nedvomno sledijo izvornemu slovenskemu glasbenemu izročilu, po drugi strani pa s sodobnim pristopom vabijo otroke in mladino k poustvarjanju in s tem ohranjanju glasbene dediščine.

Pa veselo popotovanje po glasbeni zakladnici slovenskih ljudskih mojstrov!

Stoji, stoji tu mejstu Luož

Notranjska ljudska

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. It contains four measures of music with notes and rests. Above the staff are the chord symbols F, C, C7, and F. The lyrics 'Sto - ji, sto - ji tu mej - stu Luož, tu mej - stu i - me - ni - tnu, uo -' are written below the notes. The second staff continues with four more measures, with chord symbols d, g, C7, and F above it. The lyrics 'ku - lə so pa fei - stən - ge, sə sru - bra - ta sple - te - ne.' are written below. The second staff ends with a double bar line.

Stoji, stoji tu mejstu Luož,
tu mejstu imenitnu,
uokulə so pa fejštənge,
sə srubrata spletene.

Po mejstə se sprehajajo
te jəmenitne frajle,
vtepjene raše imajo,
frtofe razcapane.

Luoški fantje so ləpi,
majo pouhove kape,
pouhave jən guobave,
največ so ble take.

Stoji, stoji tu mejstu Luož,
tu mejstu imenitnu,
uokulə so pa fejštənge,
sə srubrata spletene.

mejstu – mesto
uokul – okoli
fejstənge – obzidje
sə srubrata – iz srobotā
jəmenitne frajle – imenitne gospodične
vtepjene raše – nagubana krila
frtofe – predpasnike
razcapane – raztrgane
pouhove kape – polhovke
jən – in
guobave kape – (najbrž) klobuki

Didl, didl, dasa

(1. in 2. kitica)

D

Štajerska ljudska (Okoslavci)

A⁷

Di - dl, di - dl, da - sa, puj - ci - ke sem pa - sa; di - dl, di - dl,

A⁷

D

(3. in 4. kitica)

dü - kov - ji, na sre - di v e - nem bü - kov - ji. Di - dl, di - dl, di - ska,

D

A⁷

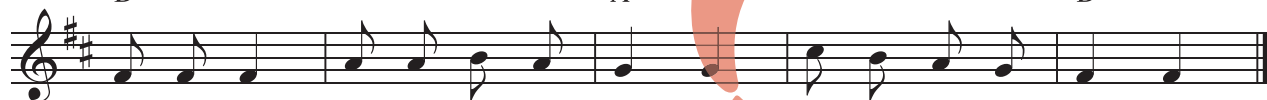

fse sem po - i - ska, di - dl, di - dl de - ko - še, ni - gi ne blo

D

A⁷

D

pre - ko - še; di - dl, di - dl, du - ka, na - jte vra - ne, vu - ka.

Didl, didl, dasa,
pujcike sem pasa;
didl, didl, dükovji,
na sredi v enem bükovji.

Didl, didl, duka,
priša je vuka;
didl, didl, dekošo,
vzeja mi je prekošo.

Didl, didl, diska,
fse sem poiska,
didl, didl, dekoše,
nigi ne blo prekoše;
didl, didl, duka,
najte vrane, vuka.

Didl, didl, dili,
mati so me bili,
didl, didl, delo,
nič me ni bolelo;
didl, didl, doka,
deno sem se joka.

knjigarna.com